

Ekološka mreža Natura 2000

MODEL PRAKTIČNE PRIMJENE – ISKUSTVA SLOVENIJE

polazne činjenice
zahtjevi prema šumarstvu
iskustva praktične primjene u Sloveniji

HKIŠDT – Program stručnog usavršavanja 2017. ● SINJ 30.08.2017.

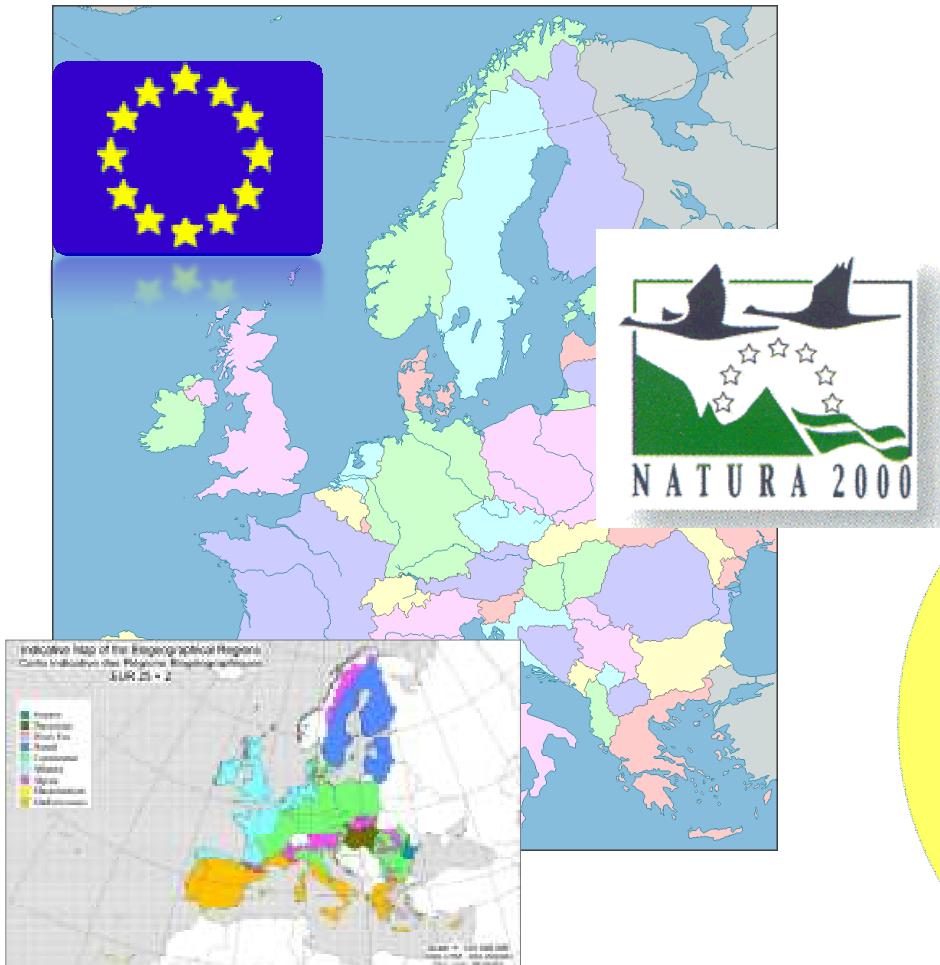
Prof. dr. sc. Ivan Martinić
ŠUMARSKI FAKULTET

Natura 2000 – ekološka mreža za očuvanje bioraznolikosti Europske unije

Natura 2000 – transnacionalni (iznaddržavni) projekt, pod 'vodstvom' Europske komisije

CILJ: očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od 1.000 ugroženih i rijetkih vrsta, oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova + 190 vrsta ptica na području EU

EU28 - kopno i more ➔ 1.000.000 km²

Direktiva o staništima (HD)

Područja očuvanja za vrste i staništa - POVS

Direktiva o pticama (BD)

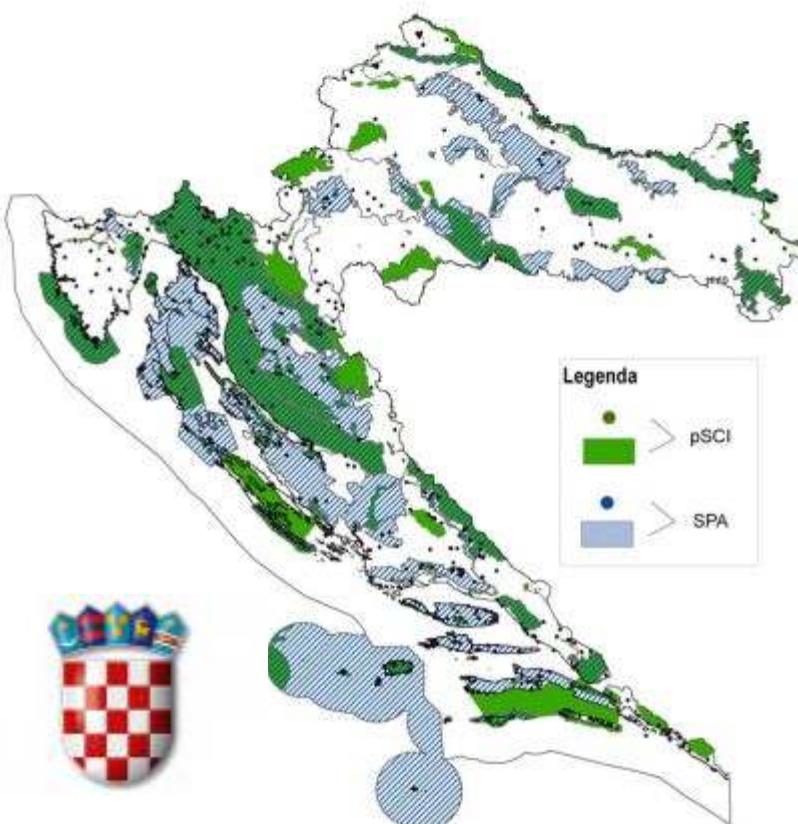

Područja očuvanja za ptice - POP

EU procjena troškova upravlja NATURA 2000 ➔ 6,1 mld EURA

EM Natura 2000 – statistika za R. Hrvatsku

	Površina kopna RH (km ²)	% kopna RH	Površina teritorijalnog mora i unutarnjih morskih voda RH (km ²)	% teritorijalnog mora i unutarnjih morskih voda RH	Površina izvan teritorijalnog mora i unutarnjih morskih voda RH (km ²)	Ukupna površina RH (km ²)	% ukupne površine RH	Broj područja Natura 2000
pSCI	16104.92	28.46	4594.59	14.47	9.81	20709.33	23.44	743
SPA	17103.62	30.22	1045.44	3.29		18149.06	20.54	38
Natura 2000	20785.83	36.73	4896.34	15.42	9.81	25691.98	29.08	781

(●) Uredba o ekološkoj mreži NN 124/13, 105/15

CORINE klase pokrova (CLC)	%
UMJETNE POVRŠINE	1
POLJODJELSKA PODRUČJA	20
ŠUME	36
GRMLJE I/ILI TRAVNATI BILJNI POKROV	18
PODRUČJA S NEZNATNIM ILI BEZ POKROVA	2
VLAŽNA PODRUČJA	1
VODENE POVRŠINE	22

- Od ukupne površine kopnenog područja RH uključenog u EM, više od 50% površine nalazi se u šumskogospodarskom području.
- 25 šumskih stanišnih tipova, od toga 5 od prioritetne važnosti (*) za EU
- Posebnu pažnju treba posvetiti nešumskim stanišnim tipovima od interesa za EU, kojise nalaze unutar šumskogospodarskog područja.
Nešumski stanišni tipovi ➔ očuvanje povoljnih stanišnih uvjeta znači ne planirati ni provoditi pošumljavanje i/ili izgradnje šumskih prometnica

Učinkovito upravljanje EM Natura 2000 u šumskom prostoru vrlo je važno za očuvanje povoljnog stanja kvalifikacijskih vrsta i stanišnih tipova – posebno je to važno u odnosu na gospodarenje šuma i Hrvatske šume !

Staništa europski značajnih vrsta u šumskom prostoru

- širok raspon ciljnih vrsta vezanih na nizinske i brdskoplaninske šume i vrsta vezanih za specifične šumske prostore, ponekad ograničen na pojedinačna stabla
- posebno značajne taksonomske skupine u šumi:
 - ptice (POP/SPA)
 - prioritetne vrste sisavaca: medved, vuk, ris, šišmiši i dr. sisavci
 - člankonošci (kukci: leptiri, vretenca, strizibube, ...)
 - ostalo (vodozemci, ..)
- za svaku vrstu važno je poznavati:
 - **ekološke zahtjeve**
 - **razloge ugroženosti**

i iz njih izvoditi **mjere očuvanja**

Članak 6. Direktive o staništima (HD), stavak 1

"Na POVS/SAC područjima države-članice moraju osigurati potrebne mjere očuvanja koje uključuju:

- po potrebi propisane **planove upravljanja** pripremljene posebno za određena POVS/SAC područja ili pak **mjere očuvanja** ugrađene u druge razvojne planove kakvi su npr. **planovi gospodarenja prirodnim dobrima**
- primjerene **zakonske, upravne ili ugovorne mjere**, koje moraju biti u skladu s ekološkim zahtjevima prirodnih stanišnih tipova i vrsta iz Priloga I i II Direktive o staništima

Potrebne mjere očuvanja su one s kojima se dugoročno postiže "povoljno stanje očuvanja. Pritom se uvažavaju (uzimaju u obzir) gospodarski, društveni i kulturni zahtjevi te regionalne i lokalne značajke".

POVOLJNO STANJE:

areal prirodne rasprostranjenosti, brojnost populacije, struktura, funkcije, povezanost....

VAŽNO !

Osnovne mjere očuvanja (HD, čl. 6, s. 2)

- (●) spriječiti pogoršanje povoljnog stanja i izbjegavati štetne aktivnosti koje bi mogle značajno omesti ciljne vrste i/ili uništiti staništa zbog kojih je to područje izabранo;
- (●) ukoliko se pokaže potrebnim, poduzimati pozitivne mjere održavanja ili obnove staništa i vrsta do "povoljnog statusa zaštite"

Nulta obveza šumarstva:

u ŠGP uvesti praćenje stanja (monitoring) NATURA 2000 staništa i vrsta; monitoring mora biti temeljen na znanstvenim kriterijima.

Hrvatska – postojeća praksa očuvanja prirode u gospodarenju šumama

- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)
- Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14) **Prilog III:** Popis ugroženih i rijetkih stanišnih tipova zastupljenih na području RH značajnih za ekološku mrežu Natura 2000

(●) u Hrvatskoj je prirodi blisko gospodarenje šumom tradicija !

- gospodarenje šumama provoditi sukladno načelima certifikacije šuma;
- prilikom dovršnoga sijeka većih šumske površine, gdje god je to moguće i rikladno, ostavljati manje neposjećene površine;
- u gospodarenju šumama očuvati u najvećoj mjeri šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumske rubove;
- u gospodarenju šumama osigurati produljenje sječive zrelosti zavičajnih vrsta drveća s obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste i zdravstveno stanje šumske zajednice;
- u gospodarenju šumama izbjegavati uporabu kemijskih sredstava za zaštitu bilja i bioloških kontrolnih sredstava i ne koristiti genetski modificirane organizme;
- očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip; ne unositi strane (alohtone) vrste i genetski modificirane organizme;
- u svim šumama osigurati stalan postotak zrelih, starih i suhih (stojećih i oborenih) stabala, osobito stabala s dupljama;
- u gospodarenju šumama osigurati prikladnu brigu za očuvanje ugroženih i rijetkih divljih svojti te sustavno praćenje njihova stanja (monitoring);
- pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavljati autohtonim vrstama drveća u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodi bliske metode; pošumljavanje nešumske površine obavljati samo gdje je opravdano uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi i rijetki nešumski stanišni tipovi.

UVJETI ZAŠTIT
PRIRODE

MZOIP • HAOP

za šume u zaštićenim područjima prirode

Hrvatska – postojeća praksa očuvanja prirode u gospodarenju šumama

- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/2013)
- Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14) **Prilog III:** Popis ugroženih i rijetkih stanišnih tipova zastupljenih na području RH značajnih za ekološku mrežu Natura 2000

(●) mjere za očuvanje ugroženih stanišnih tipova, ako nisu zaštićeni objekti prirode, gotovo se ne provode !

PRIMJER: TRAVNJACI, CRETOVI I VISOKE ZELENI

- Očuvati biološki značajne vrste za stanišni tip; ne unositi strane (alohtone) vrste i GMO
- Spriječiti proces sukcesije (zaraštavanja) povremenim uklanjanjem nekih drvenastih vrsta i kontroliranim paljenjem
- Očuvati povoljan omjer između travnjaka i šikare i time osigurati mozaičnosti staništa
- Očuvati šikare sprudova i priobalnog pojasa velikih rijeka
- Spriječiti uništavanje vegetacije visokih zeleni u kontaktnim zonama čistina i šumske rubove, te prilikom izgradnje i održavanja šumskega cesta i puteva

OPERATIVNE MJERE

UVJETI ZAŠTITE
PRIRODE

NAPUTCI/NALOZI ??

Hrvatska – postojeća praksa očuvanja prirode u gospodarenju šumama

- Zakon o zaštiti prirode, NN 80/2013
- Pravilnik o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže, NN 15/2014 – **čl. 5 obveznici provedbe mjera**

(●) mjere za osiguranje specifičnih zahtjeva vrsta sporadično se provode – izdvojeno i djelomično u šumama uključenima u parkove prirode !

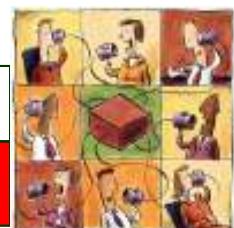
PRIMJERI ZAHTJEVA

- šumske površine u raznodbolnim gospodarenju te jednodbolnom gospodarenju starije od 60 godine moraju sadržavati najmanje $10 \text{ m}^3/\text{ha}$ suhe drvne tvari,
- prilikom dozname obvezno ostavljati stabla s dupljama u kojima se gnijezde dupljašice,
- sanitarnu sječu provoditi samo u slučajevima pojave biljnih bolesti i najezde štetnika;
- šumske površine moraju sadržavati najmanje $10 \text{ m}^3/\text{ha}$ ($15 \text{ m}^3/\text{ha}$) suhe drvne tvari
- oko evidentiranih gnijezda provoditi monitoring u razdoblju od 1.4. do 31.5 ; tijekom monitoringa osigurati mir u zoni 100 m oko svih evidentiranih gnijezda; u zoni od 100 m oko stabla na kojem se nalazi gnijezdo osigurati mir i ne provoditi nikakve radove do 15.8, iste godine,
- u hrastovim sastojinama očuvati povoljni udio sastojina starijih od 80 godine,
- podržavati čistine unutar šume i njihove grmolike rubne površine,
- osigurati povoljan udio gariga,

OPERATIVNE MJERE

NAPUTCI/NALOZI ??

Dodatne mjere očuvanja (HD, čl. 6, s. 3,4)

"Svaki plan ili projekt koji nije izravno povezan s područjem EM i nije nužan za upravljanje EM, a koji bi mogao imati negativan utjecaj na EM, mora biti propisno provjeren/ocijenjen (kroz postupak **Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu /OPSEM/** slijedom Zakona o zaštiti prirode) vezano za njegov utjecaj na područje EM s aspekta ciljeva očuvanja područja.

Na temelju nalaza prosudbe/ocjene utjecaja plana/zahvata na područje nadležna državna/županijska tijela daju suglasnost na plan /projekt/zahvat tek nakon što se utvrdili da se takvim planom/projektom neće umanjiti ekološka svojstva područja i, ako je tako propisano, tek nakon javne rasprave"

VAŽNO !

U slučaju da bi ŠGP dobili status planova upravljanja za šumska područja EM, tada oni ne bi bili predmet ocjene. Mjere očuvanja za održavanje i/ili postizanje povoljnog stanja bile bi sadržane u uvjetima zaštite prirode koje se u upravnom postupku ishoduju od MZOE u postupku izrade ŠGP.

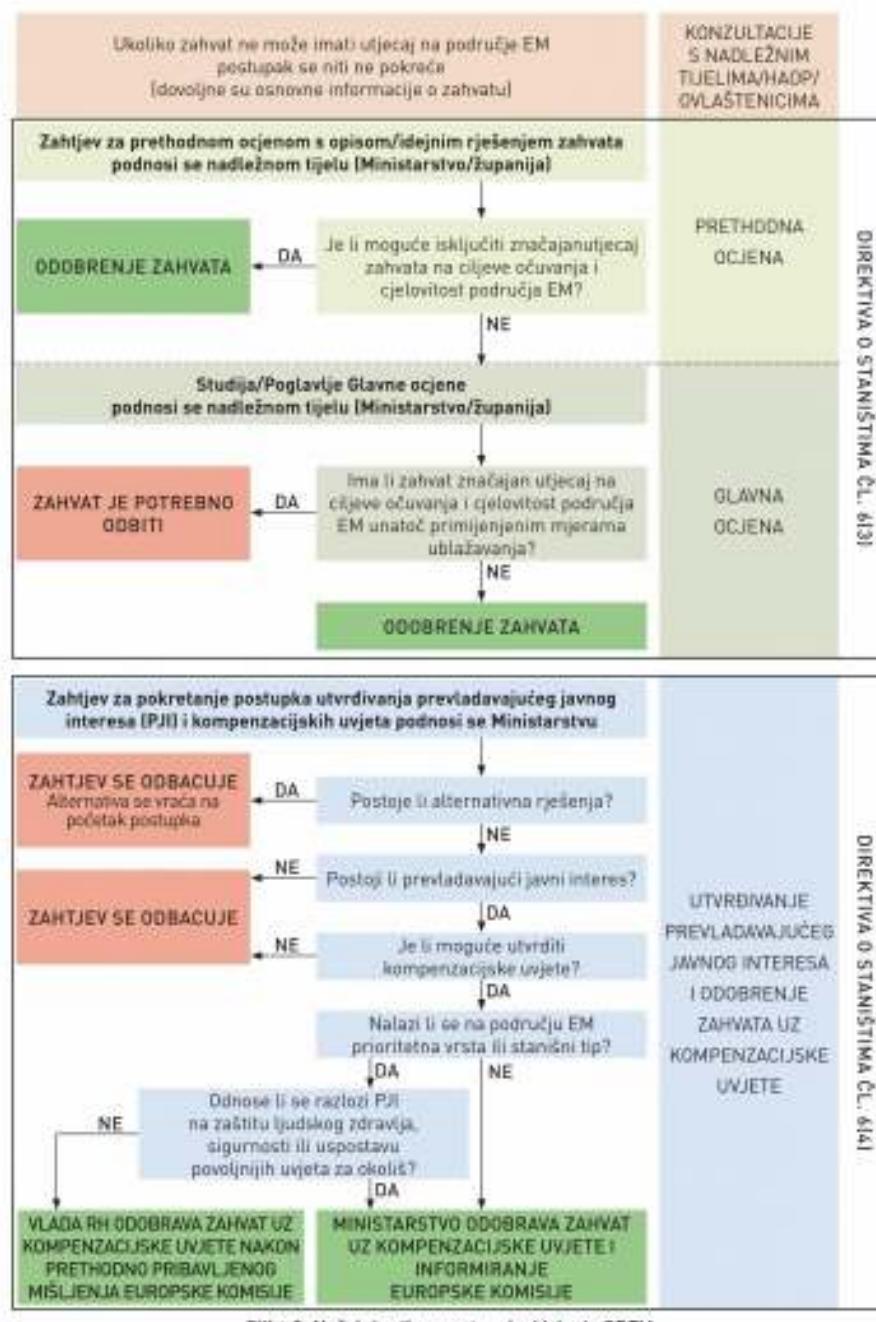
Vjerojatno bi se izdvojeno ocjenjivale šumske ceste i eksplotacija mineralnih sirovina.

(●) Šumarstvo – obveza OPZEM za:

- svi zahvati za koje je obvezan PUO po Zakonu o okolišu
- svi zahvati unutar granica Natura 2000 ekološke mreže
- svi zahvati u EU financiranim projektima

Mjere očuvanja EM – zakonodavni okvir u RH

UTJECAJ NA EKOLOŠKU MREŽU

ZAKONODAVNI OKVIR

- Zakon o zaštiti prirode
- Zakon o zaštiti okoliša
- Uredba o ekološkoj mreži RH
- Uredba o SPUO
- Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (OPPZEM)

U skladu sa praksom u EU, za one planove, programe i zahvate za koje se provodi procjena utjecaja na okoliš (PUO) i Strateška procjena utjecaja zahvata na okoliš (SUO) obvezni, nova hrvatska legislativa u zaštiti okoliša objedinjuje postupak OPPZEM s postupkom PUO [Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš \(NN 61/14\)](#) odnosno SUO ([Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš NN 64/08](#))

Prethodna ocjena prihvatljivosti za EM: primjer zahvata - šumska cesta u UŠP Gospić

POVS - "HR5000022 Park prirode Velebit"

POP - "HR1000022 Velebit"

Svrha planiranog zahvata je izgradnja šumske ceste na području Grada Gospića u Ličko-senjskoj županiji, na k.č. 1546 i 1561, k.o. Čitluk. Zahvatom se planira u prvoj fazi realizirati donji stroj (izvođenje zemljanih radova), a u drugoj fazi izgradnja gornjeg stroja.

Prema uredbi o ekološkoj mreži (Narodne novine, broj 124/2013, 105/2015) planirani zahvat se nalazi unutar područja ekološke mreže, unutar Područja očuvanja značajnog za vrste i stanišne tipove (POVS) "HR5000022 Park prirode Velebit" i unutar Područja očuvanja značajnog za ptice (POP) "HR1000022 Velebit".

Slijedom iznijetog u provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, iako se planirani zahvat nalazi unutar područja ekološke mreže, obzirom da se zahvatom neće značajno utjecati na šumska staništa ciljnih vrsta te da će utjecaj na šumsku vegetaciju biti minimalan, može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te je stoga riješeno kao u izreci. Sukladno navedenom za predmetni zahvat nije potrebno provesti postupak Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Prethodna ocjena prihvatljivosti za EM: primjer zahvata - šumska cesta u UŠP Gospić

KLASA: UP/I 612-07/17-60/114

URBROJ: 517-07-1-1-2-17-4

Zagreb, 14. srpnja 2017.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike temeljem članka 30. stavka 4. vezano uz članak 29. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013), a povodom zahtjeva nositelja zahvata Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma podružnica Gospić, Budačka 23, Gospić za Prethodnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu za zahvat: "Šumska cesta Mijalova draga", nakon provedenog postupka, donosi

RJEŠENJE

Planirani zahvat: "Šumska cesta Mijalova draga", nositelja zahvata Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma podružnica Gospić, Budačka 23, Gospić, prihvatljiv je za ekološku mrežu.

Operativni program – Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007–13.
Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015–2020.

Sadržaj programa

UVOD – zakonodavni okvir

PROGRAM

1. Pregled općih i detaljnih ciljeva očuvanja koji se primjenjuju na zone sadržane prema Uredbi o Natura 2000, u skladu s propisima zaštite prirode te strategijama i programima s kojima se planira i uređuje područje uključenu u EM.
2. Pregled mjera za postizanje ciljeva očuvanja pri čemu se set mjera za određeno područje veže uz nositelja provedbe, rokove i izvore financiranja
3. Mjere prilagođene uporabe prirodnih dobara s navođenjem plana gospodarenja prirodnim dobrom, detaljnijih smjernica očuvanja koje se uvažavaju pri pripremi Plana i izvoditelja Plana:
 - (a) **mjere prilagođene prakse u šumarstvu, lovstvu i ribarstvu**, detaljnijim smjernicama očuvanja koje se uvažavaju u ŠGP, LGP, GP ribarstva, način postizanja istih mjera te izvoditelji Plana
 - (b) **mjere prilagođene poljoprivredne prakse** i način postizanja istih
 - (c) **mjere upravljanja vodama** s Planom upravljanja vodama, detaljnijim smjernicama očuvanja

...

druge mjere s kojima se postižu ciljevi očuvanja, ako su potrebni za postizanje povoljnog stanja biljnih i životinskih vrsta te stanišnih tipova
4. pokazatelje/indikatore koji se moraju redovito pratiti radi otkrivanja učinkovitosti mjera u odnosu na povoljno stanje B/Ž vrsta i ST s navođenjem nositelja, rokova i izvora financiranja
5. **mjere i aktivnosti** nužne za osiguranje **povezanosti** europske ekološke mreže
6. **istraživanja** (temeljna i primjenjena) koja su nužno potrebna za bolje poznavanja ekologije B/Ž vrsta i ST

ŠGP za gospodarske jedinice (GJ) koje su uključene u Natura 2000 moraju sadržavati konkretne smjernice i mjere koje su pripremljene od nadležnih tijela zaštite prirode u formi **smjernica za čuvanja prirode**.

Nakon pravilnog uključivanja smjernica za očuvanje prirode i utvrđivanja mera u ŠGP za konkretnu GJ, Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN) daje **pozitivno mišljenje**, čime ŠGP planovi postaju izravno 'nadležni' i za očuvanje Natura 2000 područja u šumskom prostoru – to znači, istodobno i planovi upravljanja Natura 2000 područjem.

Obveznik izrade određenog ŠGP određen je Zakonom o šumama te je on odgovoran za ugrađivanje smjernica ili mera u takav plan, pri čemu troškove pripreme plana snosi javna šumarska služba Slovenije (ZGS), pripreme smjernica za očuvanje prirode trošak su ZRSVN-a, dok su postupci donošenja javni administrativni troškovi.

Izrada ŠGP i smjernica za očuvanje prirode za sve šume Slovenije, bez obzira na vlastništvo, financira se iz proračuna RS.

Slovenski pristup

Ključno je pitanje utvrditi **opseg planiranja specifičnih mjera** za pojedine kvalifikacijske vrste i stanišne tipove → kako racionalno doseći ciljeve očuvanja?

- upravljačke zone u šumama koje su uključene u Natura 2000 područja
- Izlučivanje eko-stanica (mikro lokacije) i formiranje mreže šumske rezervata

Izvođenje mjera koja čine **nadstandard** u odnosu na postojeće propise iz područja šumarstva ovisi o raspoloživim financijskim sredstvima.

Pritom **prednost u financiranju** iz proračunskih sredstava ima provođenje mjera koje se odnose na kvalifikacijske vrste i stanišne tipove koji su u slabijem (manje povoljnem) stanju,

Ciljevi očuvanja svih vrsta ili stanišnih tipova na pojedinom području se po potrebi, u postupku izrade smjernica za očuvanje prirode **usklađuju**, tako da se na konkretnoj površini međusobno ne isključuju.

Slovenski pristup

Za postizanje ciljeva očuvanja u Natura 2000 u šumskom području prostorno određene **upravljačke zone (Management zones)** koje su oblikovane na temelju raširenosti/rasprostranjenosti kvalifikacijskih vrsta i stanišnih tipova sa sličnim ekološkim zahtjevima.

Za pojedine upravljačke zone su, na temelju zahtjeva vrsta i stanišnih tipova, izoblikovane **smjernice za očuvanja prirode** kao posebni kriteriji za gospodarenje šumama.

U odnosu na upravljačke zone definiraju se **4 skupine smjernica**. (zahtjeva)..
Pojedina skupina smjernica nalaže izvođenje / provedbu odgovarajućih konkretnih mjera s kojima se utječe na očuvanje povoljnog stanja kvalifikacijskih vrsta i stanišnih tipova.

Budući se provedba mjera u ŠGP ocjenjuje, važno je **oblikovati pokazatelje s kojima će biti moguće lako pratiti i ocjeniti promjene** u samom načinu gospodarenja šumama, koje je uvjetovalo uključivanje nekog šumskog prostora/područja u EM.

(●) **SMJERNICE ZA PRIRODI BLISKO GOSPODARENJE ŠUMAMA**

prirodni sastav, prirodna obnova, raznодobna starosna struktura,
odumrla stabla

(●) **SMJERNICE ZA OČUVANJE MANJINSKIH STANIŠNIH TIPOVA**

travnate površine u šumi, lokve, mlake, kaljuže, cretovi,
očuvanje sloja prizemnog rašća i grmlja

(●) **SMJERNICE ZA SPECIFIČNE ZAHTJEVE VRSTA**

prekid radova u osjetljivim razdobljima, uspostava mirnih zona,

(●) **SMJERNICE KOJE OGRANIČAVAJU GOSPODARENJE**

izdvajanje rezervata i posebnih šumske cijelina

POKAZATELJI:

- stručni, jasni/razumljivi, integrirani (sintetski)
- zasnovani na dostupnim podacima,
- provjerljivi,
- prikladni za prepoznavanje trendova,
- međunarodno usporedivi,
- troškovno podnošljivi

SLOVENIJA – metoda vrednovanja statusa i stanja područja EM

ZADAĆE: PRAĆENJE OČUVANOSTI I IZVJEŠTAVANJE

Ocjeniti stanje očuvanosti prioritetnih vrsta i staništa

Ocjeniti učinak mjera zaštite

Očuvanost TIPOVA STANIŠTA	Struktura	Funkcije – razvojna smjer	Mjere za restauriranje
A - odlična	Odlična	Odlične	Nisu potrebne
B – dobra	Dobra	Dobre	Su moguće
C – srednja ili smanjena	Uvjeti za A ili B nisu ispunjeni		

Očuvanost VRSTA	Populacija	Očuvanost staništa	Izoliranost
A - odlična	15-100%	Odlična	Nema
B – dobra	2-15%	Dobra	Delomično
C – srednja ili smanjena	0-2%	Srednja ili smanjena	Bitno

- (●) Kao prikladni pokazatelj korišteni su površine planirane umjetna obnove i količina evidentiranog mrtvog drva.

GGE	MIRNA GORA		MOZELJ		KOČE		GRINTOVEC	
GGN UKREPI	2009- 2018	% od LZ	2009- 2018	% od LZ	2009- 2018	% od LZ	2010- 2019	% od LZ
Lesna zaloga (m^3/ha)	345,8		309,1		329,3		340,3	
Odmrla lesna masa <u>ležeča</u> ($A + B + C$) (m^3/ha)	7,8	2,3	7,3	2,4	15,3	4,6	18,2	5,3
Odmrla lesna masa <u>stoječa</u> ($A + B + C$) (m^3/ha)	4,61	1,3	2,6	0,8	12,8	3,9	8	2,4
Odmrla lesna masa <u>ležeča</u> ($A + B + C$) (m^3/ha)	3,19	0,9	4,7	1,5	2,5	0,8	10,2	3
Odmrla lesna masa <u>stoječa</u> ($B + C$) (m^3/ha)	3,52	1	2,8	0,9	6,6	2	10,4	3,1
Odmrla lesna masa <u>ležeča</u> ($B + C$) (m^3/ha)	2,17	0,6	0,4	0,1	4,9	1,5	3,16	0,9
Odmrla lesna masa <u>stoječa</u> ($B + C$) (m^3/ha)	1,35	0,4	2,4	0,8	1,7	0,5	7,24	2,1

- (●) pokazatelji su održavanje travnjačkih površina unutar šume (smanjenje – povećanje u ha), održavanje vodnih površina, održanje sloja grmlja i ruba šume, sadnja plodonosnih vrsta (voćkarica) u radniko-danima utrošenih za održavanje/sadnju

GGE GGN UKREPI	MIRNA GORA			MOZELJ			KOČE			GRINTOVEC		
	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	2000- 2009	2010- 2019	IND EKS
Vzdrževanje travnatih površin (ha)	10,6	14	1,3	97	174,3	1,8	173,1	320,4	1,9	313,2	114,6	0,37
Vzdrževanje vodnih površin (dnin)	40	72	1,8	8	52	6,5	25	44	1,8	42	17	0,4
Vzdrževanje grmišč ter gozdnega roba	78 dni	95 dni	1,2	21 ha	16,7 ha	0,8	30,4 ha	58,2 ha	1,9	11	11	1
Sajenje plodonosnih vrst	3 dni	5 dni	1,7	15,2 ha	/	⬇	/	/	/	/	20,8 dni	⬆

Važno je da su lokacije takvih područja u kojima se izvode mjere prema posebnim zahtjevima vrsta poznate i da su dovoljno precizno određene u prostoru.

- (●) pokazatelji su istaknuta primarna namjena očuvanja BR (u % šumske površine), površina uspostavljenih mirnih zona (u % šumske površine)

GGE UKREPI	MIRNA GORA			MOZELJ			KOČE			GRINTOVEC		
	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	2000- 2009	2010- 2019	IND EKS
Poudarjena 1. stopnja funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti v % gozdne površine GGE.	0,6	7,6	12,7	7,3	12	1,6	9,5	13,5	1,4	11,7	15,1	1,3
Mirne cone v % gozdne površine GGE.	/	15,6	/	/	12,6	/	/	42,5	/	/	20,5	/

To uključuje površine koje su izlučene kao **šumski rezervati** i dodatne **eko-stanice** (manje šumske površine ili pojedinačna stabla /tzv stanišna stabla/ izlučena radi očuvanja BR) u kojima nije gopušteno redovno gospodarenje.

Zbog velike količine mrtvog drva, velikog broja starih i prezrelih/debelih stabala te malog utjecaja čovjeka one su nužne za očuvanje staništa pojedinih vrsta koje su u svom životnom ciklusu vezane za trula stabla, stabla s dupljama i mirna razdoblja.

- (●) pokazatelji su izlučeni šumski rezervati (u ha), izlučene eko-stanice specifične namjene očuvanja BR (u ha)

GGE UKREPI	MIRNA GORA			MOZELJ			KOČE			GRINTOVEC		
	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	1999- 2008	2009- 2018	IND EKS	2000- 2009	2010- 2019	IND EKS
Gozdni rezervati (ha)	30,8	36,7	1,2	35,8	35,8	1	15,8	31,8	2	196,9	196,9	1
Izločene ekocelice brez ukrepanja (ha)	/	46,2	↑	/	146,6	↑	/	140,9	↑	/	64	↑
Skupaj (ha)	30,8	82,9	2,7	35,8	182,4	5,1	15,8	172,7	10,9	196,9	260,9	1,3

Rezultati prve analize u Sloveniji

- (●) politika očuvanja dobro je integrirana u planove gospodarenja šumama,
- (●) tek je manji dio planiranih mjera pripremljen za praktičnu provedbu.
- (●) manjkanju operativne mjere za osiguranje specifičnih zahtjeva pojedinih vrsta.
- (●) posebno su značajni procesi izlučivanja eko-čelija i uspostave mreže šumskeih rezervata

Slovensko šumarstvo – zaključci i zadaci

- ➔ postići da ŠGP dobiju status planova upravljanja za područja EM, svugdje gdje je to primjерено,
- ➔ treba uspostaviti znanstveno utemeljena mjerila vezano za strukturu i funkcije pojedinih šumskih stanišnih tipova putem kojih će se moći potvrditi da su oni u povolnjom stanju očuvanja,
- ➔ ugrožene vrste vezane za šumska stanišna treba sustavno pratiti, spoznavati njihove ekološke zahtjeve te provoditi primerjere mjere očuvanja
- ➔ istraživanja i obrazovanje šumarskih stručnjaka treba primjерено dopuniti; pritom. treba objediniti znanje iz područja šumarstva, kao i na području zaštite prirode,
- ➔ u procesu izrade ŠGP uključiti nove spoznaje u području sudjelovanja dionika.
- ➔ uspešnu skrb za očuvanje prirode i BR, posebno u šumskim Natura 2000 područjima treba primjерeno promovirati

ŠUMARSTVO I PROVEDBA NATURA 2000 ZAHTJEVA SLJEDEĆI KORACI

- ➔ Potrebno je definirati znanstveno-stručni program sa glavnim zadatkom **pripreme operativnih uputa za šumarsku praksu** vezano za obveze planiranja i upravljanja EM
- ➔ razviti sustav praktično **provedivih mjera za najzahtjevnije ciljne/kvalifikacijske vrste**; po potrebi je u postupak potrebno uključiti znanstvene institucije
- ➔ treba **uspostaviti cjelovit monitoring** ciljnih vrsta te pratiti učinke provedenih mjera na te vrste i po potrebi ih prilagođavati i poboljšavati
- ➔ aktivno se uključiti se u **projekt "Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000"**

Projekt „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“ (MZOE i HAOP) (proračun 186.4 mil. Kuna) - 3 glavna elementa:

Planiranje upravljanja ekološkom mrežom Natura 2000;
Jačanje kapaciteta dionika za upravljanje ekološkom mrežom;
Komunikacija ekološke mreže Natura 2000;

Vrste prihvatljivih projektnih aktivnosti u okviru ovog Poziva uključuju među ostalim aktivnosti vezane uz izradu konačnih nacrta Planova upravljanja, konačnih nacrta izmjena i/ili dopuna postojećih Planova upravljanja te izradu nacrta Programa zaštite šuma.

Kako osmisiliti uspješnu provedbu Natura 2000 u Hrvatskoj?

Nema kuharice s gotovim receptima!

- IMATI NA UMU DA SE SAMIM UKLJUČIVANJEM UVJETA ZAŠTITE PRIRODE U ŠGP NE OSIGURAVA DOSIZANJE CILJEVA OČUVANJA; POTREBNO JE OSIGURATI DA SADRŽAJ **SMJERNICA OČUVANJA PRIRODE** NE BUDU SAMO PREPISANA U ŠGP NEGO **BUDU CJELOVITO PLANIRANE KAO MJERE KOJE ĆE SE KROZ OPERATIVNE NALOGE PROVODITI U GOSPODARENJU ŠUMAMA (OBVEZA I PO FSC-U)**
- NUŽNO JE DA **ŠUMSKOGOSPODARSKI PLANOVI** (ŠGP), TAMO GDJE JE PRIMJERENO, **DOBIJU STATUS PLANA UPRAVLJANJA NATURA 2000** PODRUČJIMA
- STALNO TREBA **PROCIJENJIVATI TROŠKOVE** KOJI NASTAJU RADI PRILAGOĐENOG GOSPODARENJA TE ZA TAKVE TROŠKOVE **TRAŽITI PRIKLADNA OBEŠTEĆENJA**
- RADI UČINKOVITE PROVEDBE NATURA 2000 OBVEZA DRŽAVA NUŽNO TREBA SINHRONIZIRATI DJELOVANJE JAVNIH SLUŽBI i ČVRSTA POVEZANOST S OBVEZNICIMA PRIPREME I PROVOĐENJA ŠUMSKOGOSPODARSKIH PLANOVA

